

رۆلی ئامرازه‌کانی میدیای نوێ له به‌ده‌سته‌پێنانی هه‌لیکاردا

ID No.2585

(PP 85 - 98)

<https://doi.org/10.21271/zjhs.23.3.6>

شلێر علی صالح

کۆلیژی به‌رپوه‌بردن و ئابوری - به‌شی ئابووری
زانکۆی سه‌لاحه‌دین-هه‌ولێر
shler.salih@su.edu.krd

هه‌رده‌وان محمود کاکه‌شلێخ

کۆلیژی ئه‌ده‌بیات - به‌شی راگه‌یاندن
زانکۆی سه‌لاحه‌دین-هه‌ولێر
hardawan@su.edu.krd

وه‌گه‌رتن : 2019/01/14

په‌سندکردن : 2019/03/07

بلا‌وکردنه‌وه : 2019/06/20

پوخته

له‌ ئیستادا ئامرازه‌کانی میدیای نوێ پانتاییه‌کی فراوانی له‌ زۆربه‌ی بواره‌ جیاوازه‌کاندا داگیرکردوه. یه‌ك له‌وبواره‌ی بازاری کارو خسته‌پرووی هه‌لی کاره. هه‌ر بۆیه‌ گه‌ر سه‌رنج به‌دین زۆریک له‌ گروپ و په‌یجیه‌کانی تۆره‌کۆمه‌لایه‌تییه‌کان و ویسایه‌ته‌کان بوونه‌ته‌ پردی په‌یوه‌ندی بۆ به‌یه‌ك گه‌یاندنی خاوه‌نکار و ئه‌وانه‌ی به‌دوای هه‌لی کاردا ده‌گه‌ڕێن.

ئهم توێژینه‌وه‌یه‌ که توێژینه‌وه‌یه‌کی مه‌یدانییه‌ به‌ ریکاری راپێوی و شیکاری و میتۆدی زانستی هه‌ول ده‌دات بۆ خسته‌پرووی ئامرازه‌کانی میدیای نوێ له‌خسته‌پرووی هه‌لی کاردا له‌ دیدوتیروانی سامپلیک له‌ دانیشتوانی شاری هه‌ولێر، ئامانجی سه‌ره‌کی توێژینه‌وه‌که بریتییه‌ له‌-ناساندنی ئامرازه‌کانی میدیای نوێ و خسته‌پرووی بایه‌خ و گرنگی ئامرازه‌کانی میدیای نوێ له‌ خسته‌پروو و به‌ده‌سته‌پێنانی هه‌لیکاردا. هه‌روه‌ها ئاماژه‌دان به‌و شتوازو رینگایانه‌ی، که له‌تیو ئامرازه‌کانی میدیای نوێ بۆ خسته‌پرووی هه‌لیکار به‌کارده‌برێن. پاشان دیدو وتیروانی سامپلی توێژینه‌وه‌که بۆ رۆلی ئامرازه‌کانی میدیای نوێ له‌ دۆزینه‌وه‌ی هه‌لی کاردا شروقه‌ ده‌کهن، له‌ گرنگترین ئه‌و ده‌رئه‌نجامانه‌ش که توێژه‌ران پێی گه‌یشتن ئه‌وه‌یه‌ که گه‌نجانی هه‌ریێم کوردستان نه‌یانتوانیوه‌ وه‌کو پێویست سوود له‌ ئامرازه‌کانی میدیای نوێ وه‌ریگرن بۆ گه‌پان به‌دوای هه‌لی کاردا ئه‌مه‌ش به‌هۆی نه‌بوونی زانیاری و توانای ده‌ستپاگه‌یشتیان به‌و هه‌لی کارانه‌ی که تۆره‌کۆمه‌لایه‌تییه‌کان و ویسایه‌ته‌کانه‌وه‌ ده‌خه‌ڵنه‌روو، هه‌روه‌ها نه‌بوونی متمانه‌یه‌ به‌و هه‌لی کارانه‌ی که له‌ پێگه‌ی ئامرازه‌کانی میدیای نوێوه‌ بلا‌و ده‌کریته‌وه‌، له‌ کۆتایی توێژینه‌وه‌که‌شدا ئه‌نجامه‌کان و پێشنیازو پاسپاردنه‌کان خراونه‌ته‌پروو.

پێشه‌کی

پێشه‌کوتنه‌ به‌رده‌وامه‌کانی ته‌کنه‌لۆژیاو گه‌یاندن گۆپانکاری به‌رچاوی له‌ زۆربواردا هه‌تایه‌ ئاراوه‌و چه‌ندین ئامرازی نوێی په‌یوه‌ندیکردن سه‌ریانهاه‌لدا، به‌تایه‌تی ئامرازه‌کانی میدیای نوێ و تۆره‌کانی کۆمه‌لایه‌تی رۆلی به‌رچاویانگێرا له‌ په‌یوه‌ندییه‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کان و نزیککردنه‌وه‌ی مه‌ودای ئیوان مرۆفه‌کان. له‌ ئیستاشدا پانتایی رۆلی ئامرازه‌کانی میدیای نوێ فراواترنبوه‌ به‌جۆریک بووه‌ته‌ پردی په‌یوه‌ندی له‌تیوان به‌یه‌ك گه‌یاندنی خاوه‌نکار و ئه‌وانه‌ی به‌دوای هه‌لی کاردا ده‌گه‌ڕێن.

ئه‌گه‌ر سه‌رنجمان داویت له‌ پۆزگاری ئه‌مپۆدا به‌ده‌گمه‌ن که‌سانیک ده‌دۆزینه‌وه‌، که هه‌یج ئه‌کاوتتیک تاییه‌ت به‌خۆی له‌ تۆره‌کانی کۆمه‌لایه‌تییدا نه‌ییت، به‌پێچه‌وانه‌وه‌ زۆربه‌ی مرۆفه‌کان به‌ هه‌موو ئاست و ته‌مه‌نه‌ جیاوازه‌کانه‌وه‌ به‌جۆریک له‌جۆره‌کان ئه‌کاوتتی تاییه‌ت به‌خۆیان له‌ چه‌ندین تۆپی کۆمه‌لایه‌تی جیاوازا هه‌یه‌ و به‌شدارن. به‌لام مه‌رج نییه‌ زۆربه‌ی به‌شداربووه‌کانی تۆره‌کانی کۆمه‌لایه‌تی ئاشنایه‌تی پێویستیان هه‌ییت ده‌رباره‌ی گه‌پان به‌دوای هه‌لی کارو ده‌ستخستنی هه‌لی کاری شیاودا، ئامانجی سه‌ره‌کی توێژه‌رانیش له‌ ئه‌نجامدانی ئهم توێژینه‌وه‌یه‌، تیشکخسته‌سه‌ر ئامرازه‌کانی میدیای نوێیه‌ و هه‌روه‌ها ئاماژه‌دانه‌ به‌و ته‌کنیک و ئامرازانه‌ی میدیای نوێ که به‌هۆیه‌وه‌ خاوه‌نکاره‌کان ده‌توانن هه‌لی کار به‌شیوه‌کی باشترو ئاساتر بخه‌نه‌روو، هه‌روه‌ها له‌لایه‌کیتریشه‌وه‌ ئاماژه‌دان به‌ پاده‌ی سوودمه‌ندبوونی به‌شداربوون له‌و هه‌لیکارانه‌ی که له‌پێگه‌ی ئامرازه‌کانی میدیای نوێیه‌ خراونه‌ته‌پروو له‌ په‌یج و گروپ و ئه‌کاوتته‌کانی فه‌یسبووک و ویسایه‌ته‌کاندا خراونه‌ته‌پروو له‌هه‌ریێم کوردستاندا.

ئهم توێژینه‌وه‌یه‌ له‌ پێشه‌کی و ئه‌نجام و پاسپاردنه‌کان و سن به‌ش پێکدێت، به‌شی یه‌که‌م وه‌ك توێژینه‌وه‌یه‌کی زانستی له‌سه‌ره‌تادا چوارچێوه‌ی گشتی توێژینه‌وه‌ بۆ توێژینه‌وه‌که‌ دیاریکردوه‌، به‌شی دووه‌می توێژینه‌وه‌که‌ش لایه‌نی تیوری توێژینه‌وه‌که‌ له‌خۆده‌گه‌ڕێت

له سى تهور پيك ديت، له تهورى يه كه م و دووهدا توژهران ههوليان داوه تيشك بخه نه سهر ئامرازه كانى ميديايى نوئ و تايه تهندييه كانى ميديايى نوئ، تهورى سييه مى ئهم به شەش تايه ته به باسكردنى ئامرازه كانى ميديايى نوئ و تەكنيك و شتوازه كانى خستنه پرووى هه ليكار له ئتوئامرازه كانى ميديايى نوئدا. به شى سييه مى ئهم توژينه وهيه لايه نى مهيدانى توژينه وه كه يه كه توژينه وه يه كى راپيوى شيكارييه و فۆرمى راپرسى دابهش ده كريت به سهر سامپليك له ليتوژيراوان له شارى ههولير، له كۆتايى توژينه وه كه شدا ئه نجامه كان و پاسپاردەكان خراوتته پروو.

به شى يه كه م: چوارچپوهى گشتى توژينه وه

يه كه م: كيشه ي توژينه وه

كيشه ي ئهم توژينه وه ش برىتييه له خستنه پرووى په يوه ندى ئامرازه كانى ميديايى نوئ و پۆليان له خستنه پرووى هه ليكاردا. تا چه ندى به كاربه ر ده توانى كار له ئامرازه كانى ميديايى نوئ بدۆزيتته وه.

دووهم: گرنگى توژينه وه

له ئيستادا ئامرازه كانى ميديايى نوئ پانتايه كى گهوره ي دونيايان گرتووه و پۆژ له دواى رۆژ به كاره پنه رى زياتر ده بيت، گرنگى ئهم توژينه وه ش له وه دايه ئهم ئامرازه ي ميديايى نوئ ده توانى پۆلى كاريگه ر بگيرن هه م وه ك خستنه پرووى هه ليكار و ههروه ها بۆ گه ران به دواى هه ليكاردا.

سييه م: ئامانجى توژينه وه

ئامانجى ئهم توژينه وه يه له م خالانه ي خواره ودا خۆى ده بينيتته وه:
أ-ناساندنى ئامرازه كانى ميديايى نوئ.

ب-خستنه پرووى بايه خ و گرنگى ئامرازه كانى ميديايى نوئ له خستنه پروو و به ده سته پنانى هه ليكاردا.
ج-ئامازده ان به و شتوازو پيگايانه ي كه له ئتو ئامرازه كانى ميديايى نوئ بۆ خستنه پرووى هه ليكار به كارده بريئ.

چواره م: پرسپارو گريمانه ي توژينه وه:

1. تا چ پاده يه ك به كاره پنه ر ئاشنايه تى به و وييسايت و په يچ و گروه په كانه هه يه كه هه ليكار ده خه نه پروو؟
2. ئايا وييسايت و په يچ و گروه په كانه ي خستنه پرووى هه لى كار تا چ پاده يه ك توانيو يانه بينه پردى په يوه ندى له ئتوان خاوه نكاره كان له گه ل ئه وانه ي به دواى هه لى كاردا ده گه رين؟
3. تا چ پاده يه ك به كاره پنه ر له و خستنه پرووى هه ليكارانه كه له وييسايت ه كان بلاوده كرپنه وه سوودمه نده بوون؟

پينجه م: كۆمه لگه و سامپلى توژينه وه كه

كۆمه لگه ي ئهم توژينه وه يه، برىتييه له هه موو ئه وكه سانه ي كه به كاره پنه رى ئامرازه كانى ميديايى نوئ و تۆره كانى كۆمه لايه تين و له ته مه نى كاردان له شارى ههولير. ههروه ها سامپلى توژينه وه كه ش برىتييه له وه رگرتى سامپليكى هه رپه مه كى ساده له كۆمه لگه ي توژينه وه.

شه شه م: ديارى كردنى چه مكه كليه كانى توژينه وه

له م تهوره دا، واتاى ديارترين چه مك و زاراوه به كارها توه ووه كانى ئتو توژينه وه كه رونده كه ينه وه و مه به سته كانيان دياريد ه كه ين:

- **رۆل:** چالاكيه كه له شوپتيك، يان ئامانجيكه، كه سيك يان دامه زراوه يه ك له بارودۆخيكدا ئه نجاميده ات، له ريكر او پيكدا، له كۆمه لدا، يان له په يوه نديدا ده گيرد رپت (Cambridge Dictionary, 2016).
- **ئامرازه كانى ميديايى نوئ:** پيگايه كى نوئى گه ياندنه كه مروفه كان له سه رانه رى دونيادا و له هه موو بارودۆخه جياوازه كاندا به يه كه وه ده به سته پنه وه، كه ئامانجى ئاسانكاريه له په يوه نديكردن و زيادكردنى كارليكرده له ئتوانپاندا (oxforddictionaries, 2018).
- **هه لى كار:** برىتييه له ده سته ركردى كار له كه رته جياوازه كاندا بۆ ئه و كه سانه ي كه خواست و ئاره زوى كار كردن هه يه (merriam-webster, 2018).

بەشى دووھە: مېدىيى ئۆي ۋە ھەلىكار

يەكەم: گرنگى ۋە تايەتمەندىيەكانى مېدىيى ئۆي

مەبەست لە مېدىيى ئۆي ۋە پۇرسەتى پەيۋەندىكىردن ۋە گەياندەنەبە كە لە ئەنجامى ئاۋىتەبوۋنى سىخ بىنەماي سەرەككەيۋە دروست دەپت، كە ئەۋانېش بىرىتىن : لە "كۆمپىوتەر" ۋە "پايەلەكان" ۋە "مەلتى مېدىا" (عبدالرزاق، 2001). مېدىيى ئۆي لەگەل مېدىيى كلاسكىدا جىاۋازى زۆرى ھەيە، ئەمەش بەھۇ ئاسانى ۋە سادەيى لەبەكارھېتائىدا، چۈنكە ئامرازەكانى مېدىيى ئۆي بۈرى ئەۋە داۋە بەھەموو كەسك بەجىاۋازى ئاستى خوتەندەۋارىيەۋە "ئەكاۋنت" بىكەنەۋە بەشدارىيى بىكەن لەقسەكىردن ۋە ئالوگۇرېكىردى بىرۈچۈۋن ۋە كۆمىتتەدان لەسەر بابەتەكان ۋە پۇستىكىردى ۋەنە ۋە بابەتى جىاۋاز.

نوۋسىن ۋە بىلاۋىكىردەۋە لە ئامرازەكانى مېدىيى ئۆي، ۋەك ئەۋەيە ھەر كەسە ۋە لەبەر دەرگاي مالاكەي خۇيدا لافىتەيەك ھەلۋاسىت ۋە ھەر رۇژىك دەرېرىن ۋە بۇچۈۋىك يان سەرنىچىكى لىخ بىۋىسىت يان ۋەنەيەكى پىۋە ھەلۋاسىت، ۋاتا كۆش ۋە كاريكى كەسى تايەتە، ھەرچەندە رەنگە لەسەر بابەتلىكى گىشتىش بىت، ئەم كەرەش تەنھا لەرپى "كۆمپىوتەرلىكى كەسى" يان مۇبايلىكى زىرەكەۋە دەرېت، ۋاتا دەرېت كەلگ ۋە سوۋد لەم ئامرازەكانى مېدىيى ئۆي ۋەرىگىت لەلەيەن كەسك ياخۇد گرۈپك بۇ ھەر بۈرۈ مەبەستىك بىت بەن ئەۋە پىۋىست بە تىچۈۋىيەكى دارايى ئەۋتۈ بىكات (كاكەشىخ، 2015، ل13).

دوۋەم: تايەتمەندىيەكانى مېدىيى ئۆي

مېدىيى ئۆي لە زۆر پۈۋەۋە ھەمان تايەتمەندى مېدىيى باۋ"كلاسكى" ھەيە، بەلام لەگەل ئەۋەشدا مېدىيى ئۆي ھەندىك تايەتمەندىتى ھەيە ۋەيەكەرىيەكە بىسەپنى لە سەرپەيۋەندىيە مۇۋىيەكان، دىارترىن ئەۋ تايەتمەندىيەش (كاكەشىخ، 2015، ل20):

1. كارلىككىردن (Interactivity): تاكەكان لەناۋ تۇرەكۆمەلەيەتەيەكاندا "ۋەرگىر ۋە خوتەنەر" لەھەمان كاتىشدا "ئېرەر ۋە نوۋسەر" ۋە "بەشداربوۋ" پىشە. ۋاتە كارلىككىردن تۈۋانەكى ئامرازە نوۋىيەكانى گەياندەنە كەئەمەش ۋەيەكەرىيەۋە ۋەلەمەندەۋەي بەكارھېتەر ھاۋشۈۋە پۇرسەتى گىتۈگۈكىردن "دېيەت" بىت لەتۈۋان دوۋ كەس. ئەم تايەتمەندىيەش پەھەندىكى گەياندەنە نوۋى بەخىشۈۋەتە ئامرازەكانى گەياندەنە جەماۋەرى چۈنكە پىشتىر كارلىككىردن تەنھا لەچۈۋىيەكى فېدباك بۇ ناۋەرۈكى بابەتە بىلاۋىكەۋەكاندا بوۋ لەبەرئەۋە پۇرسەتى گەياندەنە بەيەك ئاراستە بوۋ ۋاتە لە "ئېرەر بۇ ۋەرگىر".

2. ناچەماۋەرىيى بوۋن (Demassification): پەيام لە مېدىيى ئۆي دەرېت ئاراستەي كەسك يان كۆمەلە كەسكى دىارېكراۋ بىرېت، بەنچەۋانە پەيامى مېدىيى پىشتۈ ۋە ئاراستەي جەماۋەرىكى زۆر ۋە فراۋان دەرېت. ۋاتە پادەي كۆتۈرۈلۈكىردن لە سىستىمى گەياندەنە پەيامى مېدىيىدا بەجۈرېكە پەيامەكە راستەۋۇ لە "نوۋسەر" ۋە بەگاتە "خوتەنەر".

3. فرەجۈرى (Variety): ۋاتە جۈراۋجۈرى لە پەگەزەكانى پۇرسەتى گەياندەنە، ئەم فرەجۈرىيەش بوۋە ھۇ سەرھەلۋانى ئازانسىي پاكەياندەنە زىرەك (Smart Media Agency) كە لەرپى ئەم ئازانسە مېدىيىيەۋە گەپان ۋە "سېرچ" بۇ ھەموو ئەۋ بابەتەنە دەرېت كە بەكارھېتەر مەبەستىيەتى پاشان لە پاكىچىكى كۆكراۋەدا دەرېتە بەردەست بەكارھېتەر لەھەرەكات ۋە لەھەر شۈنكىدا كە خۇيىيەۋىت. بەمەش دەرېتەي زىاتىر بۇ ۋەرگىر دەرېخسە كە بەپنى ۋىست ۋە خواستەكانى خۇي سوۋد لە پۇرسەتى گەياندەنە ۋەرىگىر لەپىكىردەۋەي پىداۋىستىيەكانى.

4. تەۋاۋاكارى (Integration): ۋاتە بەكارھېتەر دەرېتەنە ئەۋ بابەتەنەي كە مەبەستىيەتى لاي خۇي سەپشيان بىكا ۋە ھەلېانگىرېت لەرېگە پۇستەي ئەلىكتىرۈنىيەۋە. چۈنكە سىستىمى دىجىتال شىۋازى خىستەنەۋو ۋە ھەرۋەھە دەرېتەي ھەلگىرتى زانىارىيەكان دەرېخسەي لەۋكەنەي كە بەكارھېتەر تەماشاي بابەتەكان دەرېتەي.

5. تايەتمەندى گەپۈكى (Mobility): ئامرازەكانى مېدىيى ئۆي گەپۈك، ۋاتە بەكارھېتەر دەرېتەنە كەلېان لى ۋەرىگىر لەھەموو شۈنەكاندا بۇ نمونە: تەلەفۇنە زىرەكەكان، تەلەفۇن ناۋ ئۆتۈمىل، تەلەفۇن ناۋ كاتىمېرى دەستى، كامېرا فۇتۇگرافىي ۋە فېدېۋىيە بىچۈكەكان كە كېشىيان تەنھا چەند گرامېكە، ھەرۋەھە ئامېرى پىرتەرى گەپۈك.

6. تېپەراندنى سنوۋرى پۇشنىرىي: بەتۈرى ئىنتەرنېت دەرېتەي پايەلە تۈرەكان، كە تايادا بە ھەزاران تۈرى تېۋدەۋەلەتى ۋە ھەرېمى بەيەكەۋە كۆدەكەۋە ۋە سالانەش بەرېۋەيەكى زۆر پۈۋ لەزىادىبوۋن ۋە فراۋانېۋون دەرېتەي. لەگەل ئەم زىادىبوۋن ۋە فراۋانېۋونەش بەكارھېتەرانى ئىنتەرنېت پۈۋ لەزىادىبوۋن دەرېتەي ۋەلەمەموو ۋولتاتى دۈنيادا لە ئەنجامى فەراھامبۈۋنى كەرەستەجۈراۋجۈرەكانى پەيۋەندىكىردن ۋە ھەرزانى تىچۈۋىيان. ۋاتە كۆمەلگەي گرىمانەيى ۋولتېكى فرەپەگەزە ۋە ھىچ سنورىكى جۇگرافىي ۋە جىاكارىيەكى پۇشنىرىي ۋە كىتۈۋىيى بوۋنى نىيە لەتۈۋان لەيەنەكانى پۇرسەتى گەياندەنە.

7. تيبه پاندى پيوهرى شوين و كات (Ubiquity): ئيتته ريت و وئيتته كنه لۆژى له هه موو كات و هه موو شوئيتك بوار په خساوه بۆ به كار هيتانى، واته به كار هينهر له مجوره ميديا هدا وابسته نيه به كات و شوئى ديارى كراوه وه له پرۆسه ي گهيانندا.

8. به ئاگايى و سه رنجدان: له به رته وه ي خوئنه ر يا خود وه رگر له ئامرازه كانى ميديا نويدا سه رچاوه كانى زانيارى و بژارده كانى به رده ستى زۆرو فره ن، ئه مه وا يكر دووه ئاساتر گۆرپانكارى له هه لبژاردنى كارو به كار بريدندا بكات و بپياره كانى پاده يه كى باش له به ئاگايى و سه رنجدان له خو بگريت.

سيته م: ئامرازه كانى ميديا نوئ و خسته پرووى هه لى كار

پيشكه وته به رده واهه كانى ته كنه لۆژيا و ئامرازه كانى ميديا نوئ بوونه ته هوى گۆرپانكارى له بازاري كار كردن، له لايه ك كار ئاسانى له خسته پرووى هه لى كاردا هيتا وه ته ئاراهه و له لايه كى ديكه وه بووه ته مايه ي په خساندى هه لى كارى نوئ (العصر 2017)، ئه مه ش وا له بازاري كار ده كات زياتر داهيتانى تيدا بگريت و گشتگيرو جيهانگيرييت.

به يئي راپرسيه ك كه ده زگاي (REACH Employment Services) ئه نجاميدا وه، له 1000 كه س له وانه ي به دواى هه لى كاردا ده گه رين، پژه ي 85% به شداربوونى راپرسيه كه پيتا نوايه گه ران به دواى هه لى كاردا له رپي ئامرازه كانى ميديا نوئ وه كاريگه رى ئه رتي هه بووه له ده ستخستنى هه لى كاردا. (عمر 2015)

له ئيستادا به هوى پيشكه وتى ئامرازه كانى ميديا نوئ جو ره ها شيوا زى تازه ي خسته پرووى بۆ هه لى كار فه راها مكر دووه، له ديار ترين نمونه ي ئه و شيوا زانه ش كه له ئيستادا بۆ خسته پرووى هه لى كار پشتى پنده به سترت (أميرة 2017):

1- **خسته پرووى هه لى كار به هوى ويسته كانه وه:** يه ك له و ته كنيكانه ي كه له ئيستادا بۆ خسته پرووى هه لى كار كه لكى ليو ره ده گريت بريتيه له ويستا يته كان، ويستا يته كانى هه لى كار به سه كويه كى به هيزى خسته پرووى هه لى كار هه ژمار ده كرين و پاتايه كى فراوانى بۆ ئه و كه سانه په خساندوه كه به دواى هه ليكاردا ده گه رين.

ويستا يى ئاوژه، يه كيكه له نمونه كان چه ند ساليكه ريكلامى هه لى كار بلاموه كاته وه. (هادى ئه مين) به ريو به رى به شى هه لى كار له ويستا يى ئاوژه، ده لپت: پيشتر ئيمه گۆگل گروپيكممان هه بوو، هه لى كارى كۆمپانيا كانمان كۆده كرده وه له ريگه ي نامه ي ئه ليكترونييه بۆ ژماره يه كى زۆر خه لكمان ده نارد، به لام له سالى 2011 به شيكى تايه ت به هه لى كارمان له ويستا يى ئاوژه كرده وه، له و ريگه يه وه ريكلامى هه لى كارى كۆمپانيا و خاوه ن كاره كان بلاموه كه ينه وه، تايستاش زياتر له (12653) پۆستى هه لى كارمان له رپي ويستا يى ئاوژه وه بلاموه كه يه وه، زۆر جار له هه ر پۆستى كيشدا (3 تا 4) هه لى كار له خو ده گريت. بۆ نمونه شوئيتك له يه ك پۆستدا داواى ئه ندازيارىك و ژميريارىك و كارمه نديكى ئيدارى ده كات. واته واته ئه گه ر به تيكرا له هه ر پۆستى كيدا دوو هه لى كار بلامو كرا يته وه، ئه وا ده كاته (25306) هه لى كار. ئه م ژماره يش بۆ هه ر مانگيك ده كاته ۲۶۳ هه لى كار و بۆ هه ر ساليك ده كاته 3163 هه لى كار.

ده زگاي (فرص) و ده زگاي پروانگه نمونه يه كى ديكه ي ئه و ويستا يته ان كه هه لى كار ده خه نه روو، به يئي راپورتيك كه له لايه ن ده زگاي پروانگه وه بلامو كرا وه ته و تا ئستا زياتر له (27540) تواناى ده ستى كاريان له پورتالى خو يان تۆمار كرده وه و هه روه ها زياتر له (10282) هه لى كاريان له ريگه ي كه ميئى ريك خرا وه كه يان و پورتاله كه يانه وه بلامو كرده وه ته و⁽¹⁾.

2- **خسته پرووى هه ليكار به هوى تۆره كۆمه لايه تيبه كان:** شيوا زيكتى خسته پرووى هه ليكار به هوى سوود وه رگرته له تايه تمه نديه كانى "ئه كاوت" و "په يچ" و "گروپى" تۆره كۆمه لايه تيبه كان. له ئستا تۆرى كۆمه لايه تى (LinkedIn) له سه ر ئاستى جيهان به ديار ترين پردى په يوه ندى ئيو ان خاوه نكار و خسته پرووى سى قى ئه و كه سانه ي كه ويستى كار كردنيان هه يه هه ژمار ده كريت. تۆرى كۆمه لايه تى (Facebook) يش سه كويه كى به هيزه بۆ خسته پرووى هه ليكار به تايه تى له ريگه ي په يچ و گروپه كانه وه. به نمونه گروپى (find a job in kurdistan)^(*) له فه يسبووك، يه كيكه له و گه نجه خو به خشانه ي كه چه ند ساليكه له ريگه ي گروپه كه يه وه كار بۆ گه نجان ده دۆژته وه، ئه و ده لپت "كاتيك خو يدى زانكۆ ته واو كرد، بينيم گه نچيكى زۆر بيكارن وه ك و من شوئيتك نيه تيدا بگه رين بۆ كار، بۆيه بيرۆكه ي دروست كردنى گروپيكم بۆ دۆژينه وه ي كار بۆ گه نجان بى به رانه ر لا دروست بوو، بۆ ئه مه ش سو دم له فه يسبووك وه رگرت. عومه ر ده لپت "ئستا گروپيك و چه ند په يچيكم هه به، بۆ هه موو شار يكي ش په يچيكم دانا وه، هه لى كارى كۆمپانيا كان و ريخرا وه كان بى به رانه ر بلا و ده كه ينه وه (عه بدو لا، 2018، ل8)

(1) Rwanda Foras Achievements Report-Iraq, 2016,2017,2018.

(*) <https://www.facebook.com/groups/fjkurdistan/>

دەرفەت پروجېكت (darfat project) ^(*) يەككىلىرىدە لەو پەيچانەي كە پۇژانە چەندىن ھەلىكارى ئىدا بىلەندە كىرىتەو، ئەمەش بۈۋەتە سەكۋىيەكى باش بۇ ئەۋكەسانەي كە لە تۆرەكۆمەلەيەتلىكە كاندە بەدۋاي ھەلى كاردە دەگەرپ.

3-خىستەنپروۋى ھەلى كار بەھۋى بەرنامەكانى تايىت بەچاتكردن: شىۋازىكىتىرى خىستەنپروۋى ھەلى كار لە ئامرازەكانى مىدىيى نويدا بەھۋى كەلكۈەرگرتە لە بەرنامەكانى تايىت بە چاتكردى ھاۋشپەۋى (فایەر، ۋەتسەپ، ماسنجر). خاۋەنكار لە پىي ئەم بەرنامەنەۋە دەتۋاتىت بىر سۈر كۈرتەنامە و زانىارى دەربارەي ھەلى كار بۇ بەشداربۋانى ئەم بەرنامەنە بىتىرىت.

4.خىستەنپروۋى ھەلى كار بەھۋى گروپ ئىمەيلەۋە: يەك لەو شىۋازانەي كە بەكاردەبىرىت بۇ بىلەندەۋەي ھەلى كار لەپىگەي ئامرازەكانى مىدىيى نويدە بىرىتەي لە "گروپ مەيل"، مەبەست لەم پىگايەش ئەۋەيە ئەۋ كەسانەي كە خاۋازارن لە ھەلى كارەكان ئاگاداربىر پىشتەر لە پىي ئىمەيلەكەۋە ناۋى خۇيان لەو گروپ مەيلەدا خۇيان تۆمار دەكەن و پاشان لەگەل بىلەندەۋەي ھەر ئاگانامەيەكە سەبارەت بە ھەلى كار ئىمەيل بۇ سەرچەم بەشداربۋانى گروپ مەيلەكە دەروا.

گەپان بەدۋاي ھەلى كار لە پىگەي ئامرازەكانى مىدىيى نوئ، دەمىكە لە ۋلاتان رىچكەي خۇي گرتۋە و چەندىن كۆمپانىا و ۋىسايى تايىتەي بۇ دامەۋزراۋە، بەلام لە كوردستاندا پىدەچىت ئەم شىۋازە ھىشتا لەسەرەتادا يىت، ئەگەرچى پىشتەر بىلەندەۋەي ھەلى كار تەنھا لەپىگەي گروپ ئىمەيل و پۇستى ئەلىكترۇنىيەۋە بۈۋ، بەلام ئىستا زىاتر سوود لە تۆرەكۆمەلەيەتلىكە و ۋىسايىت و بەرنامەكانى چات ۋەردەگرن. چۈنكە ئەم ھەنگاۋە ئابۋورىيەيە و تىچۋويەكى ئەۋتۋى پىۋىست نىيە لەلەيەكىتىرىشەۋە دەتۋانرىت ئەۋ ھەلى كارانەي كە دەخىرنەۋە پۇلىنەندى بىكرىت و ھەرۋەھا دەستراگەشەن پىيان ئاسانتر يىت بەبەرۋارد بەشىۋازەكانى خىستەنپروۋى ھەلى كار لە رابردودا.

بەشى سىيەم: لايەنى مەيدانى توۋىنەۋە

يەكەم: رىكارەكانى ئەنجامدانى توۋىنەۋەكە

دۋاي ئامادەكردىن فۇرمى راپرسى توۋىنەۋەكە، توۋىزەران بەمەبەستى دەرهىپانى پاستى، فۇرمەكەيان بەسەر مامۇستايانى پىپۇرۋ شازەداد ^(*) دابەشكر، لە پىگەي سەرنج و تىبىنىيەكانى مامۇستايانى پىپۇرۋەكە فۇرمى راپرسىيەكەيان ھەلسەنگاند، ئەۋىش بە لابردن و چاككردن و زىادكردن و پوختىكردەۋەي بىرگەكانى فۇرمەكە بەپىي تىروانىنى ئەۋان بەباشانزانى پىسارەكانى فۇرمەكە بىكرىت بە(16)پىسار، كە (5)پىسارى گشتى و (11)پىسارى تايىت لەخۇبگىرىت.

دوۋەم: شىكردەۋە و خىستەنپروۋى زانىارىيەكانى لايەنى مەيدانى توۋىنەۋەكە

لە پىناۋ گەشەن بە ئامانچى توۋىنەۋەكە، پاش ئەۋەي توۋىزەران ھەستان بەدابەشكردىن (370) فۇرم بەسەر سامپلى لىتۋىزراۋا لە شارى ھەۋلىر، لەو ژمارەيە تەنھا (302)فۇرمان بەدەستگەشەتەۋە و لە فۇرمە گەپاۋەكانىنىش تەنھا (225)فۇرم شىۋاي شىكاربۋون. پاش كۆكردەۋەي داتاكان و شەۋكەۋكردىن، توۋىزەران بەم ئەنجامانە گەشەن:

1- خاسىەتى كۆمەلەيەتى سامپلى توۋىنەۋەكە

يەككىلەۋ فاكەترانەي كە كارىگەرىيان لەسەر بازارى كار ھەيە بىرىتەي لە خاسىەتە كۆمەلەيەتلىكەكانى ۋەك: پەگەز، تەمەن، ئاستى خويىدن. بۆيە يەككىلەۋ بۋارانەي كە توۋىزەران لە فۇرمى راپرسىيەكەدا ئاراستەي بەرتۋىزەكانىيان كىردۋە بىرىتەي لەم گۇراۋانە، ئەنجامى داتا زانىارىيەكانىش لە ھەر سىخ شەتەي (1)و (2) و (3)خاۋنەتەۋە.

خىشەي (1) دابەشۋونى سامپلى توۋىنەۋە بەپىي پەگەز

پەگەز	دوۋبارەبۋونەۋە	پىژەي سەدى	پەبەندى
نېر	141	62.6	يەكەم
مى	84	37.3	دوۋەم
كۆي گشتى	225	100%	

^(*)<https://www.facebook.com/groups/1871207689831942/>

^(*)ئاۋى شازەزايان و پىپۇرۋانى ھەلسەنگاندنى فۇرمى راپىۋى:

1. پ.د.مغىدىد خدر أحمد / زانكۆ سەلاخەدىن/بەشى راگەياندن.
2. پ.د.ھىزىر رسول مراد / زانكۆ پۇلىتەكنىكى سىلپمانى/بەشى راگەياندن.
3. پ.د.لوقمان عثمان عمر / زانكۆ سەلاخەدىن/بەشى ئابۋورى.
4. پ.د.سەردار عثمان خضر / زانكۆ سەلاخەدىن/بەشى ئابۋورى.

بەپپى پىدراوھەكانى خىستە (1) بۇمان پووندىيەتەوھە كە پىژەي پەگەزى ئىر لە سامپلى توپىيەنەوھەكەدا لە پەگەزى مە زىاتەر، ھەرچەندە سامپلى توپىيەنەوھەكەش بەشپەوھەكى پەمەكى وەرگىراوھە، پەنگە ئەمەش بەجۆرىك لەجۆرەكان خىمەتى ئامانچى توپىيەنەوھەكە بىكات. چۈنكە بەپپى مېتۇدى سەرنىجان و ئىپپىنى كىردن لە واقىيە كۆمەلگەي كوردىشدا پەگەزى ئىر زىاتەر لە ھەوللى بەدەستەپپىنى ھەلى كارن بە بەراورد بە پەگەزى مە

خىستە (2) دابەشپوونى سامپلى توپىيەنەوھە بەپپى تەمەن

ئاستى تەمەن	دووبارەبوونەوھە	پىژەي سەدى	پەلەبەندى
15-12	22	9.77	پىنچەم
24-20	27	12	چوارەم
29-25	56	24.88	يەكەم
34-30	33	14.66	سىيەم
39-35	46	20.44	دووەم
45-40	22	9.77	پىنچەم
50-46	17	7.55	شەشەم
51 وزياتر	2	0.88	حەوتەم
كۆى گشتى	225	%100	

زانپنى پىكەتەي تەمەنى دانىشتوان گىنگىيەكى بەرچاوى ھەيە لە ھەوللى گەپان بەدوای دەستخستنى ھەلى كارداو كارىگەرى دەپپە لەسەر چەند گۆراوۈكى ئابوورى و دىموگرافى داتاكانى خىستە (2) دەرپەدەخەن كە پىژەي 24.88% ى سامپلى توپىيەنەوھەكە تەمەنپان لەتپوان (29-25) سالدایە، ھەرۈھە تەمەنى (39-35) سالى لەپەلى دووەمدا دپت و بەپىژەي 20.44% ى سامپلى توپىيەنەوھەكە. ئەم پىژانەش ئەو دەرەدەخەن كە زۆرەي بەرتوپىيەنەوھەكە لەوھەسانەن كە ئامادەن بۇ چوونە ناو بازارى كار بەتاييەت ئەوانەي كە خوتىندپان تەواو كىردوۈ ھەرۈھە ئەوانەش كە لە قۇناغى خىزاندارپان ئامادەي زۆريان ھەيە بۇ بەشدارىكىردن و گەپان بەدوای ھەلى كاردا.

خىستە (3) دابەشپوونى سامپلى توپىيەنەوھە بەپپى ئاستى خوپىندن

ئاستى تەمەن	دووبارەبوونەوھە	پىژەي سەدى	پەلەبەندى
سەرەتايى	12	5.33	چوارەم
پىشەيى	11	4.88	پىنچەم
ئامادەيى	35	15.55	سىيەم
پەيمانگە	52	23.11	دووەم
زانكو	115	51.11	يەكەم
كۆى گشتى	225	%100	

بەپپى پىدراوھەكانى خىستە (3) پىشپىنى دەرپىت كە پەيوەندى راستەوانەھەپپت لە ئپوان گەپان بەدوای ھەلى كاردا لە پىگەي ئامرازەكانى مېدىيى نوئ و ئاستى خوپىندن، بۇيە خىستە (3) ئەم پەيوەندىە پىشت راست دەكاتەوھە چۈنكە زانپارىيەكانى خىستەكە ئەوھە دەرەدەخەن كە پىژەي 51.11% لە كۆى گشتى سامپلەكە برىپىن لە دەرچووى زانكوۈ دواتر دەرچووى پەيمانگا بەپەلى دووەم بە پىژەي 23.11%.

2- تواناي بەكارھىپاننى ئىنتەرنېت و كەلكوھەرگىرتن لە ئامرازەكانى مېدىيى نوئ و دەستخستنى ھەلى كار

گومان لەوھدانپىيە، كە گەپان و بەدەستەپپىنى ھەلى كار لە پىگەي ئامرازەكانى مېدىيى نوئ و بەتاييەتى تۆرەكۆمەلەيەتپەكان پىوېستى بە شارەزاي و تواناي بەكارھىپاننى ئىنتەرنېت ھەيە، لەھەمانكاتدا بەدەستەپپىنى ھەلى كار بۆكەسانى بىكار گىنگى زىاتەر، بۇ كەسانىكش كە كارپان ھەيە پەنگە لەم پىگەيەوھە ھەوللى گۆپىنى كارەكەيان بەدن، كەواتە دەرپانپىن بلىپن ھەريەكە لەو دوولايەنە لە فۆپمى پاپرسىدا جەختپان لىكراوھەتەوھە داتاكانى ھەردوۈ خىستە (4) و (5) ئەم لايەنە پوون دەكەنەوھە.

خشتهی (4) دابه شبوونی سامپلی توژیینه وه به پپی توانای به کارهیتانی ئینته ریت

توانای به کارهیتانی	دووباره بوونه وه	پژیهی سه دی	پله به ندی
خراب	41	18.22	سییه م
مامناوه ند	134	59.55	یه که م
باش	50	22.22	دووهم
کۆی گشتی	225	%100	

له ئیستادا توانای به کارهیتانی ئینته ریت بووه ته یه کیك له پیوه رهکانی ئابووری معریفی له ههروولاتیکیدا، بۆیه گرنکه بزانریت شارهزایی تاکهکانی سامپلی توژیینه وه که تا چ پادهیه که له م پوهه. به پپی داتاکانی خشتهی (4) دهرده کهویت که هه موو به شداربوهکانی سامپله که توانای به کارهیتانی ئینته ریتانی ههیه به لام به توانا ئاستی جیاواز، به شیوهیه که ئه وکه سانهی توانایان مامناوه ند به پله یه که م دین به ریزه ی (59.55%) له کۆی گشتی سامپله که، له پاش ئه ویش توانایه کی باش به ریزه یه کی (22.22%) دیت.

خشتهی (5) دابه شبوونی سامپلی توژیینه وه به پپی باری کارکردن

باری کارکردن	دووباره بوونه وه	پژیهی سه دی	پله به ندی
کاری ههیه	182	80.88	دووهم
بێ کار	43	19.12	یه که م
کۆی گشتی	225	%100	

دهرخستنی باری کارکردن کاریگهی زۆری ههیه له سه ره هه ولدان چ بۆ به دهستهینانی هه لی کار له هه موو پێگایه که وه جگه له هه ولدان بۆ گۆرینی کارو به دهستهینانی هه لی کاری گونجاوتر و باستر. به پپی داتاکانی خشتهی (5) پروون ده بیته وه که پژیه ی بیکارهکانی سامپله که پژیه یه کی به رزه ده گاته (19.12%) له کۆی گشتی به رامبه ره (80.88%) که سانی کارکه ره، که ئه مانیش ئه گه ری زۆره بینه به شیک له و که سانهی که ئامرازهکانی میدیای نوێ به کاربهیتن ئه م دهرئه نجامه ش پاپشتی ئامانجی توژیینه وه که ده کات. سییه م: به مه به ستی وه لامدانه وه ی به شیک له و پرسیارانه ی که له م توژیینه وه یه دا ئاراسته کراون و به تاییه تی بوونی ئاشنایه تی تۆره کۆمه لایه تییه کان و ویسیایه تی په یجی تاییه تی به خسته نه روی هه لی کار و سودمه ندبوون لێیان. بۆ ئه م مه به سته ش توژیانه ران له فۆرمی راپرسیدا جه ختیان له سه ره ئه م لایه نانه کردووه ته وه له پێگهی کۆمه لیک پرسیارى راسته وخۆوه که دهرئه نجامی وه لامدانه وه له پێگهی خشتهکانی دواتره وه پروونکراوه ته وه به م شیوهیه:

خشتهی (6) دابه شبوونی سامپلی توژیینه وه به پپی پشتبه ستیان به ئامرازهکانی میدیای نوێ

پشتبه ستن به ئامرازهکانی میدیای نوێ	دووباره بوونه وه	پژیهی سه دی	پله به ندی
به لێ	72	32	دووهم
نه خیر	153	68	یه که م
کۆی گشتی	225	%100	

بۆ زانینی تا چ پادهیه که ئامرازهکانی میدیای نوێ و به تاییه تیش تۆره کۆمه لایه تییه کان پۆلیان هه بووه بۆ دۆزینه وه ی هه لی کار یاخود په خساندن دهرفه تی کاریکی باستر. داتاکانی خشتهی (6) ئه وه روونده که نه وه که پژیه ی (68%) له کۆی گشتی سامپله که پشتیان نه به ستووه به م پێگایه بۆ به دهستهینانی هه لی کار، ئه مه ش ئه وه ده خاته پروو که بازاری هه لی کار له هه ریمی کوردستان که م و کورتی زۆری تیدایه به تاییه تی له بواری بوونی زانیاری ته واه و بلبوونه وه ی ئه مه ش دهرئه نجامیکی چاوه پروانکراوه به هۆی نه بوونی سیسته میکی پروونی ئابووری و نه بوونی پلانیکى تۆکه م بۆ بایه خدان به هیتزی کارو چاره سه رکردنی کیشهکانی بازاری کار.

خشتهی (7) دابه شبوونی سامپلی توژیینه وه به پپی پشتبه ستیان به ئامرازهکانی میدیای نوێ و به پپی په گه ز

پشتبه ستن به ئامرازهکانی میدیای نوێ	دووباره بوونه وه	پژیهی سه دی	پله به ندی
نیر	38	52.77	یه که م
م	34	47.22	دووهم
کۆی گشتی	72	%100	

سەبارەت بېرۇلى تۈرۈكۈمەلەپتەكەن بۇ بەدەستەينانى ھەلى كارو بەپىي پەگەز، بەپىي پىدراوھەكەن خىشتەي (7) بۇمان پوون دەپتە، كە رىژەي رەگەزى نىر زىاترە لە پەگەزى مە بە رىژەي كەم، رىژەي (52.71%) بەرامبەر بە (47.23%) بۇ پەگەزى مە، ئەمەش دەرئەنجامىكى ئاسايە چۈنكە ئەم جۆرە ئامرازەنە ھىچ سۈرۈ رىگىرەك لەبەردەمىاندا نىيە بە پىچەوانەي گەرانى مەيدانى بەدۋاي كاردا كە زىاتر پىپاوان پەپەروى دەكەن لەبەر چەند ھۆكارىكى كۆمەلەپتە، كە زۇرچار ئەگەرى ھەيە پەگەزى مە نەتوانى بچىتە ھەموو شۇيىك بۇ گەران بەدۋاي ھەلى كاردا، بۇيە پەنا بىردن بۇ ئەم ئامرازەنە تارادەپەكى باش ئاساترەو لەبارترە بۇيان.

خىشتەي (8) دابەشبوونى سامپلى توۋىزىنەو بەپىي پىشتەستەينانى بە ئامرازەكەننى مەيدانى نوۋ و بەپىي تەمەن

ئاستى تەمەن	دووبارەبوونەو	رىژەي سەدى	پەلەبەندى
15-12	6	8.33	پىنجەم
24-20	15	20.83	دوۋەم
29-25	22	30.55	يەكەم
34-30	8	11.11	چوارەم
39-35	14	19.44	سىيەم
45-40	6	8.33	پىنجەم
50-46	1	1.38	شەشەم
51 وزياتر	0	0	
كۆي گىشتى	72	100%	

بەپىي زانبارىيەكەن خىشتەي (8) بۇمان دەرئەكەۋىت كە پەپەروى پاستەوانە ھەيە لە نىۋان تەمەنى لاۋى و پىشتەستەن بەم ئامراز و پىگاپانە بۇ بەدەستەينانى ھەلى كار، چۈنكە زىاتر لە (50%) ئەو كەسانەي كە پىشت بەم رىگاپە دەپەستەن تەمەننى دەكەۋىتە نىۋان (20-29) سالى ئەمەش ئامرازەي بۇ بوونى ئارەزوو و تۈاناي بەكارھىنانى ئىنتەرتىت بەشپەپەيەكى گىشتى لەلەپەك لەلەپەكى دىكەشەو لاي چىنى لاۋان لەبەكارھىنانى ئىنتەرتىت ۋەك خويەكى پۇژانەي لىھاتوۋە لەھەر كۆمەلگەپەكا.

خىشتەي (9) دابەشبوونى سامپلى توۋىزىنەو بەپىي بەدەستەينانى ھەلى كار لەپىي ئامرازەكەننى مەيدانى نوۋ

بەدەستەينانى ھەلىكار لەپىي ئامرازەكەننى مەيدانى نوۋ	دووبارەبوونەو	رىژەي سەدى	پەلەبەندى
بەل	13	18.05	دوۋەم
نەخىر	59	81.94	يەكەم
كۆي گىشتى	72	100%	

بۇچۈنكى باۋ ھەيە كە دەلەت دەرئەنجامى پىشكەۋىتى تەكەلۇجيا ھەمىشە كارىگەرى نەرىنى لەسەر بازارى كار دروست دەكات، ھەرچەندە ئەم ھەلەسەنگەندە پەپەروى بە بەپەروى بىرەندى پىشكەۋىتى تەكەلۇجيا، بەلەم لەلەپەكەپەروى لەوانەيە بىتتە ھۆي دۆزىنەۋەي ھەلى كار و كەمكەندەۋەي تىچوونى گەران بەدۋاي كاردا، بەلەم ئەم بابەتە پىشتەبەستىت بە تۆكەمىي ئابۋورى وولات. بۇ پوونكەندەۋەي ئەم بابەتە لە بازارى كارى ھەرىمى كوردستاندا سەرنج لە داتاكەننى خىشتەي (9) دەدەين، كە دەرپەدەخات ئامرازەكەننى مەيدانى نوۋ رىژەي (18.05%) پۇلپان ھەبوۋە لە دۆزىنەۋەي ھەلى كار بەرامبەر بە (81.96%) لە كۆي گىشتى سامپەلەكە، ئەمەش دەگونجە لەگەل ۋاقىي بازارى كار لە ھەرىمى كوردستان كە كەموكورتى زۇرى تىدايە بەتايەتە نەبوونى زانبارى تەۋاو و نەگەپىشتەن پەن لە لايەن خوازىارانى ھەلى كارۋە جگە لە كەموكورتى لە ئىرخانى ئابۋورى پىويست بۇ ئەم مەبەستە.

خىشتەي (10) دابەشبوونى سامپلى توۋىزىنەو بەپىي تۈاناي بەدەستەينانى ھەلى كار و بەپىي پەگەز

پىشتەستەن بە ئامرازەكەننى مەيدانى نوۋ	دووبارەبوونەو	رىژەي سەدى	پەلەبەندى
نىر	8	61.54	يەكەم
مە	5	38.46	دوۋەم
كۆي گىشتى	13	100%	

بۇ زاننى ئەۋەي تاچ پارادەيەك تۈركۈمەلەپتەكەن ھەلى كارپان پەخساندوۋە بە پە پەگەز خىشتەي (10) ئەۋە دەرپەدەخات كە رەگەزى نىر بە رىژەي (61.53%) تۈانويەتە ھەلى كار بەدەستە بېيىتت بەرامبەر بە رىژەي (38.46%) بۇ پەگەزى مە. بە بەراۋرد

بەخشەى(7) دەردەكەويت كە (21%) لە پەگەزى تىر كە بەدواى كاردا گەراون لەم پىگايەو تەوايىيەنە ھەلى كار بەدەستەيىن بە بەراورد بە (14.7%) بۇ پەگەزى م. ھەرچەند جياوازيەك ھەيە بەلام لەپاستيدا ناكريت ئەمە بىكرىتە خالىكى جياوازي پەگەزى لە بازاري كاري ھەريىمى كوردستاندا، چونكە ئەگەر بەراورد بىكرىت لەگەل دابەشبوونى پەگەزى كۆى سامپلەكە دەرتەنجامىكى ئاساي دەردەكەويت.

خشتەى(11) دابەشبوونى سامپلى توڤىنەو بەدەستەيتانى ھەلى كار و بەپى كەرتى كاركردن

كەرتەكان	دووبارەبوونەو	پىژەى سەدى	پەبەندى
پىشەسازى	3	8.33	يەكەم
پاگەياندن	2	20.83	دووەم
گواستەوگەياندن	3	30.55	يەكەم
گەشتوگوزار	1	11.11	چوارەم
پەرورەدە	1	19.44	چوارەم
كەرتەكانىتر	3	8.33	سپيەم
كۆى گشتى		100%	

زانينى بەشدارىكردى كەرتە ئابوورىيەكان لە پەخساندى ھەلى كاردا گرنگە بەتاييەتى بۇ دانانى سىياسەتيكى ئابورى گونجاو و لەبار بۇ باروودوخى ھەريىمى كوردستان، لە خشتەى(11)و بۇمان پروون دەيتەو كە دابەشكردى ئەو پىژەيەيەى لە كۆى سامپلى توڤىنەو كە لەم پىگايەنەو ھەلى كاريان بەدەستەيناو بەسەر كەرتە ئابورىيەكاندا دەردەكەويت كە پەخساندى ئەم ھەلى كارانەدا لە ھەردوو كەرتى پىشەسازى و گواستەو و گەياندن بە پەلى يەكەم دىن و بەپىژەى (23.07%) و پاگەياندن بە پىژەى (15.38%) ئەمەش دەگەپتەو بۇ چالاكى و ئەم كەرتانە و پشت بەستن بە توڤەكۆمەلەيتيەكان لە خشتە پوى ھەلى كاردا.

خشتەى(12) دابەشبوونى سامپلى توڤىنەو بەپى بەدەستەيتانى ھەلى كار و بەپى شىوازي كاركردن

پشتبەستن بە ئامرازەكانى ميدياي نوئ	دووبارەبوونەو	پىژەى سەدى	پەبەندى
ھەميشەي	1	7.7	دووەم
كاتى	12	92.3	يەكەم
كۆى گشتى	13	100%	

شىوازي كاركردن پۆلىكى گرنگى ھەيە بۇ بەردەوام بوون لەكارو بەدەستەيتانى شارەزاىى لە ئەنجامدانى دا، داتاكانى خشتەى(12) دەريدەخەن كە پىژەى (92.23%) لەكارەكان كاري كاتين بەرامبەر بە پىژەى (7.69%) بۆكاري ھەميشەي، ئەمەش ئامرازەيەكتري نەريىيە بۇ بازاري كاري ھەريىمى كوردستان و كەلەوانەيە بگەپتەو بۇ جىگرەبوونى باري ئابورى و كارا نەبوونى ياساي كار.

خشتەى(13) دابەشبوونى سامپلى توڤىنەو بەپى رادەى متمانە بەو ھەلى كارانەى كە لەپىگەى ئامرازەكانى ميدياي نوئ

دەخريەپروو

رادەى متمانە بەو ھەلى كارانەى كە دەخريەپروو	دووبارەبوونەو	پىژەى سەدى	پەبەندى
بەپەهايى	1	1.38	چوارەم
زۆرجار	0	0	
نازانم	25	34.72	دووەم
كەم	12	16.66	سپيەم
زۆركەم	34	47.22	يەكەم
كۆى گشتى	72	100%	

گومان لەو دەدانىيە بوونى زانبارى سەبارەت بەبازاري كار زۆر گرنگە بۇ مامەلەكارانى ئەم بازارە، بەلام زۆرجار زانباريەكان جىگەى متمانەين بەتاييەتى ئەو زانباريەنە كە پەيوەندى بە كەرتى تاييەتەو ھەيە، چونكە لەم كەرتەدا باوہپوايە كە ھەلى كار دابين دەكرىت بۇ ئەو كەسانەى پەيوەنديان بە خاوەن كارەكانەو ھەيە. بۆيە زۆربەى ئەو كەسانەى كە بەدواى كاردا دەگەپن متمانەيان

كەمە بە زانىيارىەكانى بازارى كار، بەتاييەتى سەبارەت بە پاگەياندىنى ھەلى كار. داتاكانى خشتەى(13) ئەم تېگەيشتنە لاي سامپلى توۋىژىنەۋەكە پىشت پاست دەكەتەۋە، چۈنكە پىژەى ئەو كەسانەى متمانەيان زۆر كەمە برىتييە لە(47.22%) لە كۆى گشتى سامپلەكە.

خشتەى(14) دابەشبوونى سامپلى توۋىژىنەۋە بەپىي پادەى پروبەروبوونەۋەى كىشە بەھۆى گەپان بەدواى ھەلى كاردا

پادەى پروبەروبوونەۋەى كىشە	دووبارەبوونەۋە	پىژەى سەدى	پلەبەندى
بەرەھايى	0	0	
زۇرچار	16	22.22	دوۋەم
نازانم	6	8.33	چوارەم
كەم	39	54.16	يەكەم
زۆركەم	11	15.27	سىيەم
كۆى گشتى	72	100%	

بەپىي داتاكانى خشتەى(14) پروون دەپىتەۋە كە بەكارھىتپاننى ئەم پىگاۋتامرازانە يەككە لە پىگە بى كىشەۋ كەم تىچوۋەكان بۇ بەدەستەپاننى ھەلى كار، چۈنكە پىژەى ئەو كەسانەى كە بۇچوونيان وايە زۆربەكەمى دوچارى كىشە بوون زياتر لە ئىۋەى سامپلەكەيە و بەپىژەى (54.16%) ھەرۋەھا ئەوانەش كە بە زۆركەم ۋەلاميان داۋەتەۋە بەپىژەى(15.27%) ئەمەش ئامازيە بۇ ئەۋەى كە سامپلى توۋىژىنەۋەكە بەشۋەيەكى پاستەۋخۇ دوچارى كىشە نەبوونەتەۋە لە ھەۋلى گەپان بەدواى ھەلى كاردا لە پىگەى ئامرازەكانى مېدىاي نوۋە.

خشتەى (15) دابەشبوونى سامپلى توۋىژىنەۋە بەپىي پادەى پۆلى پىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى لە خشتەپروۋى ھەلى كاردا

پۆلى پىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى لە خشتەپروۋى ھەلى كاردا	دووبارەبوونەۋە	پىژەى سەدى	پلەبەندى
بەرەھايى	3	4.17	سىيەم
زۇرچار	0	0	
نازانم	51	70.83	يەكەم
كەم	0	0	
زۆركەم	18	25	دوۋەم
كۆى گشتى	72	100%	

لە خشتەى(15) بۇمان پروون دەپىتەۋە سەبارەت بە پۆلى پىكخراۋەكانى كۆمەلگەى مەدەنى لەكەمكردنەۋەى بى كارى بەتاييەت ئەو پىكخراۋەكانى كە ۋا ۋىسايەت و پەيچ و گروپى تاييەتيان بۇ ئەم مەبەستە ھەيە، بەپىي داتاكانى خشتەكە دەرەكەۋىت كە پىژەى (70.83%) لە كۆى گشتى سامپلەكە بە نازانم ۋەلاميان داۋەتەۋە، ئەمەش بەپىژەيەكى پەسەندكراۋ دادەنرپت لەبەر نەبوونى زانىارى تەۋاۋ لە لايەن ۋەلامدانەۋە چۈنكە ئەم بابەتە پەيۋەندى بە زانىارى پاستەقىنەۋە بىلاۋ كراۋە ھەيە لە لايەن دامودەزگا پەيۋەندىدارەكانەۋە.

خشتەى(16) دابەشبوونى سامپلى توۋىژىنەۋە بەپىي پەيۋەندى نىۋان ھەلى كارى بىلاۋكراۋە و كۆمپانىكان

پەيۋەندى نىۋان ھەلى كارى بىلاۋكراۋە و كۆمپانىكان	دووبارەبوونەۋە	پىژەى سەدى	پلەبەندى
بەرەھايى	0	0	
زۇرچار	2	2.77	چوارەم
نازانم	16	22.23	سىيەم
كەم	18	25	دوۋەم
زۆركەم	36	50	يەكەم
كۆى گشتى	72	100%	

بەپىي پىدراۋەكانى خىشتە(16) پوون دەپتەۋە بەھۇي بلاكوردنەۋەي چەندەھا ھەلى كار لە تۆرەكۆمەلەيتىيەكان و پەيچ و گروپە جۇراۋ جۆرەكانەۋە لەۋانەپە ھەندى لەۋانە پاستەقىنە نەبن و ئامانچ لە بلاكوردنەۋەي ئەو ھەلى كارانە تەنھا بۇ ئەكتىف كوردنەۋەي ئەو پەيجانە يىت، بۇيە پەنگە ئەمە ھۆكارىڭ يىت بۇ دروستبوونى يىتمەنەيى لە لايەن بەكاربەرەكانەۋە بۇ ئەو ھەلى كارانەي كە دەخىرنەپو، داتاكانى ناو خىشتە(16) ئەم پاستىيە دەخاتە پو كە پىژەي (50%) لە كۆي گىشتى سامپلەكە ئامازەيان بەۋە كوردوۋە كە پەيوەندى زۆر كەم ھەيە لەتيوانيان ھەلى كارى بلاكوراۋە شويىنى كارو كۆمپانىكان، ئەمەش دەرىدەخات كە پىكخىستىك و ھەماھەنگىيەكى ئەوتۇ لە نيوان لايەنەكانى بازارى كاردا نىيە.

خىشتە(17) دابەشبوونى سامپلى توپىنەۋە بەپىي پەلەبەندى و يىسات و تۆرەكۆمەلەيتىيەكان و رۇليان لە خىستەپرووي

ھەلى كاردا

پەلەبەندى	پىژەي سەدى	دووبارەبوونەۋە	رۇلى و يىسات و تۆرەكۆمەلەيتىيەكان لە خىستەپرووي ھەلى كاردا
دوۋەم	16.66	12	ويىسايى ئاۋىزە
سپيەم	8.34	6	ويىسايى دەزگاي پروانگە
چوارەم	6.94	5	گروپى دەرفەت پىرۇجىكت
پىنجەم	4.16	3	ويىسايى فورەس
يەكەم	63.88	46	ھەموويان
	100%	72	كۆي گىشتى

بەمەبەستى ديارىكردى رۇلى و گرنگى شىۋازە جياۋازەكانى خىستەپرووي ھەلى كار لەپىي ئامرازەكانى مىدياي نوپە پىشت بە داتاكانى خىشتە(17) دەبەستىن، بەپىي پىدراۋەكانى ئەم خىشتەيە پوونەپتەۋە كە سامپلى توپىنەۋەكە ھەموو ئامرازە جياۋازەكانى مىدياي نوپ بەكاردەبەن بۇ گەپان بەدۋاي ھەلى كاردا و بەپىژەي (63.88%) ي سامپلى توپىنەۋەكە، ئەمەش ئەۋە دەگەيەتت ئەو كەسانەي بەدۋاي ھەلى كاردا دەگەپىن بۇيان گرنگ نىيە كە زۆرتەر لە پىي ئامرازىكى ديارىكراۋە بەدۋاي ھەلى كاردا بگەپىن بەلكو گرنگ بە دەستەپىنانى ھەلى كارەكەيە بۇيە ھەموو ئامرازەكانى مىدياي نوپ بەكاردەپىن بەپىژەيەكى كەم لە جياۋازى.

خىشتە(18) دابەشبوونى سامپلى توپىنەۋە بەپىي پۇلىتەبەندى ھۆكارى بەكارنەپىنانى ئامرازەكانى مىدياي نوپ بۇ گەپان

بەدۋاي ھەلى كاردا

پەلەبەندى	پىژەي سەدى	دووبارەبوونەۋە	ھۆكارى بەكارنەپىنانى ئامرازەكانى مىدياي نوپ بۇ گەپان بەدۋاي ھەلى كاردا
يەكەم	50.32	77	ئاتوانم پىيان بگەم
سپيەم	8.5	13	بىوام پىيان نىيە
دوۋەم	34.64	53	ھەلى كارەكان پاستەقىنە نىن
پىنجەم	2.61	4	ترس و گومانم لىيان ھەيە
چوارەم	3.92	6	ھۆكارىتر
	100%	153	كۆي گىشتى

لە ئىستادا بەكارنەپىنانى ئىنتەرىتت بوۋەتە بەشىكى سەرەكى لە پەفتارى تاكەكانى كۆمەلگەدا، بەلام مەبەستى بەكارنەپىنانەكەي لە كەسپكەۋە بۇ كەسپكىتەر دەگۆرپت، بەپەچاۋكردى نىزمى ئەو پىژەيەي كام پىگا بەكاردەپىن بە مەبەستى گەپان بە دۋاي كاردا، بۇيە بە پىتوستانزانى ھۆكارى بەكارنەپىنانى بەتايەتتى بۇ ئەم مەبەستە پوون بەكىنەۋە تاكو بتوانرپت سىياسەتىكى گونجاۋ داپىرپىرت بۇ بەگەرخىستى و سوۋمەندبوون لى لەم مەبەستەدا. بە لە بەرچاۋ گرتى داتاكانى خىشتە(18) بۇمان روون دەپتەۋە كە نەبوونى زانىارى پىن نەگەپىشتى سەبارەت بەم ويىسايىتەنە ۋە نەبوونى مەمانە پىيان دوو سەرەكىتەپىن ھۆكارى بەكارنەپىنانى بە پىژەي (50%) و (44%) بۇ ھەر ھۆكارىڭ ئەمەش نىشانەيەكى نەپىنن لە بازارى كاردا بەتايەتتى لە كاتى لەبەرچاۋكرتى ئەگەرى بلاكوبنەۋەي زۆربەي ھەلى كار بە پىگاي ئەلىكترونى لە داھاتوۋدا.

دەرئەنجامەکان

لەکۆتایی توێژینەوهکە توێژەرەکان بەم دەرئەنجامانە خوارەوه گەیشتن:

1. زۆربەى بەرتوێژانی توێژینەوهکە لەوکەسانەن کە ئامادەن بۆ چوونە ناو بازاڕی کار بەتایبەت ئەوانەى کە خوێندنى زانکۆییان تەواو کردوو هەرەها ئەوانەش کە لە قۆناغی خێزانداریدان ئامادەى زۆریان هەیه بۆ بەشداریکردن و گەران بەدوای هەلى کاردا.
2. ئامرازەکانى میدیای نوێ ھۆکاریکی باشن بۆ خستنه‌پرووی هەلى کار و گەران بەدوای هەلى کاردا.
3. - ئامرازەکانى میدیای نوێ دەرڤەتى یەکسان بۆ هەردوو رەگەز (نێرو م) دەخولقینیت تاوہکو بەدوای هەلى کاردا بگه‌رپن، هەر بۆیە جیاوازییەکی ئەوتۆ لەنیوان پێژەى رەگەزى نێر و پێژەى رەگەزى مێى سامپلێ توێژینەوهکەدا نییه لە هەولێ گەران بەدوای هەلى کاردا لە رێگەى ئامرازەکانى میدیای نوێوه.
4. چەندین پێگا و شیوازی جیاواز بۆ خستنه‌پرووی هەلى کار هەیه لەپێگەى ئامرازەکانى میدیای نوێوه لە دیارترین ئەو پێگایانەش: (وێسایتەکانى وەك ئاوێزەو دەزگای روانگەو فۆرەس، پەییج و گروپی تۆرەكۆمەلایەتیەکانى وەكو دەرڤەتپروۆجیکت و فایندجۆب ئین کوردستان، هەرەها لەپێى بەشداریکردن لە گروپ ئیمەیلەوه).
5. ئەو ھۆکارانەى وایکردوو کە گەنجان نەتوانن سوود لە ئامرازەکانى میدیای نوێ وەرگیرن، نەبوونی زانیارییه و توانای دەسپراگەیشتنی خوازیارانی هەلى کارە بە پەییج و گروپ و وێسایتەکان، هەرەها نەبوونی متمانەیه بەو هەلى کارانەى کە لە پێگەى ئامرازەکانى میدیای نوێوه بۆ دەرکێنەوه.
6. لەگەران بەدوای هەلى کاردا جیاوازییەکی ئەوتۆ لەنیوان پێژەى بەکارھێنانى ئامرازەکانى میدیای نوێدا نییه، بەواتایەکیتر بەلای بەکارھێنەرەوه گرنگ نییه چ لە پێگەى وێسایتەکانەوه یاخود لەپێگەى پەییج و گروپەکانى تۆرەكۆمەلایەتیەکاندا بەدوای هەلى کاردا بگه‌رپت بەلکو هەولەدات بەهەموو پێگەو شیوازه جیاوازه‌کان بەدوای هەلى کاردا بگه‌رپت.
7. لەگەل ئەوہى ئەم شیوازی گەرانە بەدوای هەلى کاردا تاپادەیهك نوێیه، بەلام پێژەیهکی لە سامپلێ توێژینەوهکە توانیویانە لێ سوودمەندن بەم ھۆیەوه کاریان دەستبکەوێت.

پیشنیازو پاسپاردەکان

لەژێر پۆشنایی ئەنجامەکانى توێژینەوهکە توێژەرەکان چەند راسپاردەو پیشنیاریک دەخەنەرۆو:

1. بایەخدان بە بەرزکردنەوهى ئاستى ھۆشیاری ئەوانەى بەدوای هەلى کاردا دەگه‌رپن و ئاشناکردنیان بەو وێسایت و پەییج و گروپانەى کە لەپێگەى ئامرازەکانى میدیای نوێوه هەلى کار بۆ دەرکەنەوه، ئەمەش بەهەماھەنگی پێکخراوەکانى کۆمەلگەى مەدەنى و کەنالەکانى پراگەیانندن و خولێ پراھینانەوه.
2. ھاندانی کەرتى گشتى و کەرتى تاییەت بۆ بۆلۆکردنەوهى هەلى کار لەپێگەى ئامرازەکانى میدیای نوێوه، تاوہکو دەرڤەتى یەکسان بۆ هەموو خوازیارنى کار پڕەخسینن لە دەستخستنى هەلى کاردا.
3. جەختکردنەوه لە سەنتەرەکانى بەکارخستن لە زانکۆکاندا بۆ بایەخدان بە بەرزکردنەوهى ئاستى ھۆشیاری قوتاییانى زانکۆ لەھەمبەر چۆنیەتى گەران بەدوای هەلى کاردا بەپشت بەستن بە ئامرازەکانى میدیای نوێ و تۆرە کۆمەلایەتیەکان.
4. ئەنجامدانى توێژینەوهى زیاتر لەمبوارەدا و لەشارەکانى دیکەى ھەرێمى کوردستان و لەسەر ئاستى فراوانتر و بەراوردکردنى دەرئەنجامەکانیان.

سەرچاوەکان

یەکەم: سەرچاوە بەزمانى کوردی و عەرەبی

1. انتصار إبراهيم عبدالرزاق و صفد حسام الساموك، الإعلام الجديد تطور الأداء والوسيلة والوظيفة، سلسلة مكتبة الإعلام و المجتمع 2011.
2. ھەردەوان مەحمود كاكە شێخ، میدیای نوێ و کاریگەرەکانى، ج. کوردستان سلێمانى، چاپی یەكەم 2015.

دووەم: سەرچاوە بەزمانى ئینگلیزى

1. Cambridge Dictionary (2016) Meaning of "role" in the English Dictionary. Available from: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/role>. {Accessed: 3rd December 2016}.

2. oxforddictionaries.com (2018) Definition of New Media in English: Dictionary. Available from: https://en.oxforddictionaries.com/definition/new_media. {Accessed: 6 September 2018}.
3. merriam-webster.com (2018) Definition of made-work in English: Dictionary. Available from: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/made-work>. {Accessed: 5 November 2018}.

سێیه م: ئینته رنیت

1. <http://aitmag.ahram.org.eg/News/68925.aspx> دور تکنولجیا المعلومات والاتصالات فی مكافحة البطالة
2. <http://alkhaleejonline.net/> مجتمع/التوظيف-عبر-وسائل-التواصل-في-الخليج-نتائج-مبهره
3. <https://hrdiscussion.com/hr120154.html> كيف تستخدم شبكات التواصل الاجتماعي في عملية التوظيف
4. <https://www.facebook.com/groups/fjkurdistan/>
5. رهوا عهبدو لالا: گه نجان له تۆرپه کۆمه لایه تییه کاندای بۆ کار ده گه رێن، ههفته نامه ی رووداو، دووشه ممه 2018/3/26 ژماره (498).
6. <http://www.rudaw.net/library/Assets/Rudaw%20498-054354.pdf>
7. <https://www.facebook.com/groups/1871207689831942/>

پاشکۆ

فۆرمی پاپرسی

پێژوسلاو...

ئه م فۆرمه ی به رده ست به رێژت چه ند پرسیارێک به مه به ستی پاپرسی له خۆده گرێت، که تابه ته به ئاماده کردنی توێژینه وه به کی زانستی، به ناو نیشانی (پۆلی ئامرازه کانی میدیای نوێ له به ده سه ته پێنای هه لی کاردا)، وه لمه کانی به رێژتان وه ک سامپلیکی هه لبژێردراو بۆ پرسیاره کانی توێژینه وه که، هاوکارو یارمه تیده رێکی باشده ییت بۆ گه یشتن به ئامانجی توێژینه وه که مان، به خشیکی کاتی خۆت به خوێندنه وه وه لامدانه وه ی پرسیاره کان جیگه ی ستایش و پێزانینه. (توێژه ران)

یه که م: پرسیاره گشتیه کان (زانپاری که سی)

1. ره گه ز () ئیر () م

2. ته م ن :

3. ئاستی خوێندنه واری () کۆلیژ () په یمانگه () ئاماده یی () پیشه یی () سه ره تایی

4. توانای به کاره پێنای ئینته رنیت : () باش () مامنا وه ند () خراپ

5. باری کارکردن : () بێ کارم () کارده که م

دووهم: پرسیاره تابه ته کان (پێوانه کردنی سوود وه رگرتن له ئامرازه کانی میدیای نوێ بۆ هه لیکار)

6. ئایا بۆدۆزینه وه یان گۆرینی کاره که ت پشت به وێسایه ت و تۆرپه کۆمه لایه تییه کان ده به ستیت؟

() به لێ () نه خیر

7. تا ئیستا هه یج هه لی کارت به ده سه ته پێناوه له م پێگایه وه :

() به لێ () نه خیر

8. نه گه ر وه لمه که ت به (به لێ) بوو، تکایه باری کاره که ت دیاری بکه له چ که رتیه که:

() پیشه سازی () کشتوکالی () ته ندروستی () پاگه یانندن () گواسته نه و

() بێناسازی () بازرگانی () په روه رده و فێرکردن () گه شتپاری () هیتر

10. نه گه ر هه لی کارت به ده سه ته پێناوه، شێوازی کارکردنه که ت دیاری بکه :

() هه مپیشه یی () کاتی

11. تا چ پاده یه ک متمانه ت به وه ه لیکارا نه هه یه که له وێسایه ت و تۆرپه کۆمه لایه تییه کان بڵاوده کرێته وه :

() به رپه های () زۆر جار () نازانم () که م () زۆر که م

12. تا چ پاده یه ک له کاتی گه ران به دوا ی هه لی کاردا له وێسایه ت و تۆرپه کۆمه لایه تییه کان تووشی کیشه بوویت :

() به رپه های () زۆر جار () نازانم () که م () زۆر که م

13. هه وڵی پێخوا وه کانی کۆمه لگه ی مه ده نی هاوشیوه ی (ده زگای پوانگه) تا چه ند کاریگه رپیان هه بووه له که م کردنه وه ی بێ کاری به بڵاوکردنه وه ی هه لی کار

له وێسایه ت و تۆرپه کۆمه لایه تییه کان :

() به رپه های () زۆر جار () نازانم () که م () زۆر که م

14. تا چ پاده یه ک ئه وه لی کارانه ی له وێسایه تیه کان بڵاوده کرێته وه په یوه ندیایان به کۆمپانیایان و شوینی ئیش کردنه کان هه یه :

() به رپه های () زۆر جار () نازانم () که م () زۆر که م

15. له وێسایه ت و تۆرپه کۆمه لایه تییه کان کامیان بۆ گه ران به دوا ی هه لی کار به کارده هیتنی؟

- (وئیسایتی ئاوێزه (وئیسایتی ده‌زگای پروانگه (ده‌رفه‌ت پرۆجیکت
(فۆرپه‌س (هه‌موویان
16. ته‌گه‌ر ته‌م جو‌ره‌ پێگایه به‌کارناهیته‌ بۆ گه‌پان به‌دوای هه‌لی کاردا ته‌وا هوکاره‌که‌ی ده‌ستنیشان بکه‌ :
(ناتوانم پێی بگه‌م (پروام پێی نییه‌ (هه‌لی کاره‌کانیان پاسته‌قینه‌ نین
(ترسم لێ هه‌یه‌ (هوکاریت
(سوپاس بۆ به‌خشینه‌ کانت بۆ پێک‌دنه‌وه‌ی ته‌م فۆرمه‌)

دور وسائل الاعلام الحديثة في توفير فرص العمل

ملخص

تعد وسائل الاعلام بكافة اشكالها المرآة العاكسة لصورة المجتمع و لنشاط افراده اليومي و المستمر و بذلك يقع على عاتق هذه الوسائل مسؤولية كبيرة تجاه العديد من المجالات المختلفة. ومن هذا المنطلق اوضحت لها اهمية بارزة في التنمية الاقتصادية و الاجتماعية و منها مجال سوق العمل، فبعد ان كان الافراد يعتمدون على السير الذاتية و المقابلات المباشرة مع ارباب العمل، اصبحوا اليوم يعتمدون على حضورهم الفعال على مواقع الانترنت و وسائل التواصل الاجتماعي للحصول على فرص العمل. يحاول هذا البحث تسليط الضوء على واقع و دور وسائل الاعلام الحديثة في توفير فرص عمل للباحثين عن العمل في مدينة اربيل من خلال دراسة ميدانية لعينة من الافراد العاملين و الباحثين عن العمل لكلا الجنسين و مدى استخدامهم لوسائل الاعلام الحديثة و تم استخدام تقنية استمارة الاستبانة و توجيه الاسئلة بما يلائم اهداف البحث. و من أهم النتائج التي توصلت اليها الدراسة هي قلة استفادة من وسائل الاعلام الجديد في توفير فرص العمل من قبل الشباب وذلك بسبب قلة المعرفة الشباب بكيفية البحث عن الفرص العمل من خلال تلك الوسائل. و اختتم البحث بعدة مقترحات التي ستساهم في تفعيل دور هذه الوسائل بشكل حيوي لخلق المزيد من فرص العمل.

The Role of the New Media in Creating Jobs

Hardawan Mahmoud Kakashekh

College of Arts - Department of Media / Salahaddin University-
Erbil

Shler Ali Salih

College of Administration and Economics - Department of
Economics / Salahaddin University-Erbil

Abstract

New Media facilities have permeated through all the aspects of life nowadays; one of these aspects is job market. It can be noted that the social media platform, for example, websites, online groups and pages have become the connecting bridge between the employers and prospective employees.

This paper is an experimental study which employs a questionnaire and an interview in order to find out about the influence of 'New Media' in creating jobs. The data for the questionnaire has been taken from 225 Erbil residents and interview with directors of two social media outlets, whose opinions have been analysed and evaluated. In so doing, the study attempts to introduce the 'New Media' facilities and demonstrate their significance in the current job market. It will also mention the methods used by the 'New Media' to connect information about job opportunities to their prospective employees. The results of the data analysis will be discussed and recommendations will be put forward.

Keywords: New Media, Job opportunity.